

THE
WILLIAM R. PERKINS
LIBRARY
OF
DUKE UNIVERSITY

Rare Books

JOVA JUVA!

DISPUTATIO THEOLOGICA.

De

CONIUGIO
SACERDOTVM,

QUAM

CHRISTO ECCLESIAE SPONSO

OPITULANTE

SUB PRÆSIDIO

VIRI MAXIME REVERENDI, AM-
PLISSIMI, ET EXCELLENTISSIMI,

DN. BALTASARIS
BEBELII,

SS. Theol. D. & P. P. Famigeratissimi, Summi Tem-
pli Ecclesiastis fidelissimi, Coll. Wilhelmitani
Ephori gravissimi, ut & Facult. Theol. p. t.
Decani Spectabilis.

Domini Patroni, Fautoris atq; Evergetis sui omni
honoris & observantie cultu evum suspiciendi.
Publice pro viribus & Ingenii tenuitate
defendet.

Ad d. 25, Mens. April. Anno 1673.

JOH. LUDOVICUS BALTZ, Tullinga Marchicus
H. L. Q. C.

ARGENTORATI,
TYPIS JOHANNIS WELPERI.

1. VENIT AVIA
2. TONTO DE GIRONA

CONVOCACIÓ SABADELL

CHRISTO REGENERATOR
DE LA NATUREZA
I DE LA HUMANITAT
PER LA DIVINA
PROBLEMA DE LA
PREDICACIÓ

D'ABRAHAM

1. VENIT AVIA
2. TONTO DE GIRONA

1. VENIT AVIA
2. TONTO DE GIRONA

1. VENIT AVIA
2. TONTO DE GIRONA

I. N. D. N. f. C.

προσίμιον.

Icet multa sint, imò innumera
ferè portatu difficultima onera,
quibus Sponsam à Sponso suo
Christo gratissimâ pariter ac
pretiosissimâ libertate donatam
Ecclesiam, puta N. T. Evangelicam, Ecclesia,
apostatica (*Romanum Pontif. cum juratis
suis intelligo*) ceu jugo *abbasantw* gravare, non
tantum ausu infelici præsumpsit, verum et-
iam, quantum quidem in ipsâ erat, reapse
infelicissimè gravavit, inter omnia tamen
locum facile primum, vel saltem à primo
proximum, sibi vendicat istud gravissimum,
& plusquam importabile onus, quod Mi-
nisterio Ecclesiastico, eique universo, per
interdictum conjugii, statûs in se Sanctissimi,
Deoque acceptissimi à *Concilii Tri-
dentini* Patribus, bruto licet, horrendo ta-

A 2 men

men, anathematis fulmine munitum, imponere magno & prolixo conatu allabovavit : quanquam id non sine multâ multorum piorum qui libertatem suam heroico ibant assertum animo, contradictione. De Ecclesiâ Orientali, quæ huic iugó Pontificio nunquam submisit collum, cuivis, in antiquitate non prorsus hospiti, hoc ipsum est notissimum. Quomodo insignis fidei Confessor Paphnutius in *Concilio Niceno Anno Chr. 325.* habito, pro hac Conjugii libertate Sacerdotibus afferendâ, non minus masculine, quam, feliciter pugnaverit, ex *Sozom. l. i. c. 22.* constat. Quamdiu nostræ Germaniæ Episcopi & Sacerdotes conjugio usi fuerint, & quam acriter in *Hildebrandum*, *Gregorii VII. titulum* in Pontificatu qui gessit, casta eorum conjugia per *Archiepiscopum Moguntinum* profligantem, invecti fuerint, ex *Chronico Hirselensi* discere licet. Quâ ratione, ductu Megalandri nostri B. Lutheri, omne fermentum falsæ doctrinæ, ad normam verbi Divini expurgantis, Ecclesia Evangelica hoc jugum Pontificium, ante sesqui secula

cula iterum excusserit, non solum *pia praxis* hodie ostendit, sed etiam *ex libris nostris Symbolicis*, *Augustanâ Confessione*, & ejus *Apologia omnibus clarescit*. Ista enim artic. *XXIII. abus.* 2. Protestantium de hac re sententiam è verbo DEI paucis in publico Imperii conventu & coram Sacratissimo Imperatore Carolo V. exposuit, hæc vero paulo prolixius explanavit, In quam materiam, *cum nuper occasione Collegii super Abusus A.C. sub Pl. Rev. & Excell. Dn. D. Præside* habiti, incidissem, ubi de scribendâ & habendâ Disputatione mandatum à Parente meo acceperam, eandam præ cæteris ventilandam mihi elegi, præsertim, cum voluntas Rever. Dni. D. Præsidis, (cui unquam contravenire, mihi semper esto religio) idem quoque præciperet. Novi controversiam hanc à multis orthodoxorum, prolixissime tractatam, & ad skeleton usque evisceratam esse, meque hac ratione nihil attaturum novi. Verum neque hic scopus meus erat, neque etiam mearum virium opus: Exercitio Academicò studiis meis Academicis finem imponere in-

tendo, quod si divinâ favente gratiâ, quam, ut benignissimum Nûmen mihi nunc scribenti, deinde etiam pro ingenii viribus differenti largiter concedere velit, devotissimis illud imploro precibus, feliciter cesserit, id, quod quærebam, impetravero: & DEO pro assistentiâ suâ ad gratias immortales agendas obligatus ero.

§. I.

IN ventilatione igitur præsentis controversiæ, ut singula singulis cohærent, hoc incedam ordine, ut *Primo* statum controversiæ post evolutionem terminorum ponam. *Secundo* orthodoxam nostram sententiam ex immotis argumentis firmem. *Tertio* Heterodoxam opinionem refutem.

§. 2

Occurrit autem in positione status controversiæ evolvendum I. *Subjectum*, quod est Sacerdos. Quam vocem hic accipimus non (α) latissime, quatenus notat omnes pios ac fideles, spirituales hostias DEO offerentes; prout sumitur *Apoc. s. v. 10.* nec (β) propriissime, quatenus designat solam Personam, externum & corporale Sacrificium, immolantem: qua ratione tribuitur tantum Sacerdotibus *Vet. Test.* in *N. T.* soli Christo. Sed (γ) strictè & propriè, quatenus significat Personam cultui sacro *Nov. Test.* i.e. publicæ prædicationi Evangelii & administrationi sacramentorum, dicatam, & peculiariter consecratam, quæ alias communiter & juxta stylum vocatur

Mini-

Minister verbi. Ex quo ipso statim apparet, non tam de V. quam Nov. Test. Sacerdotio & Sacerdotibus hic agi.

§. 3.

In ponendo statu controversiae venit observandum. II. *Prædicatum*, Matrimonium, ejusque contractio; Per hoc autem notamus statum à DEO ordinatum *Gen. 2. vers. 18.* in quo unus mas & una fœmina in unam carnem per legitimum ac plenūm consensum indissolubili fœdere copulantur *Matth. 19. v. 15.* ut genus humanum sibi procreatione multiplicetur, *Gen. 1. vers. 28.* mutuum adjutorium in rebus tam divinis, quam humanis firmetur *Gen. 2. v. 18.* & scortatio vitetur *1. Cor. 7. vers. 2.* Ut adeò hoc ipso excludamus non tantum vagas libidines, scortationes, stupra & incestus, sed etiam quasvis alias illicitas commixtiones, quales vel in vitioso isto concubinatu, vel polygamiâ simultaneâ deprehenduntur.

§. 4.

Ad formationem status controversiae probè notandum III. *Ratio connectendi* hoc prædicatum cum hoc subjecto: Quæ versatur circa (α) non necessitatem, quasi non possit esse aliquis verbi Minister, nisi sit conjugatus; quod phanaticus ille Spiritus, Carolstadius insinuavit; quem solidè refutavit B. Lutherus. *Comment. in Psalmos Graduum Anno M.D. XL. scripto ad vers. 3. Psalm. 128.* sed (β) libertatem sive licitum.

§. 5.

Quæritur scil. *An Ministeris Ecclesia sive verbi in Nov. T. licitum est liberum sit de jure Divino, adeoque*

que & justo humano & Ecclesiastico (de facto enim Pontificios contrarium sanxisse, novimus) coontrahere matrimonium, contracto que uti & frui? Nos affirmamus, Pontificii negant. Affirmativa nostra ex pluribus sequentes, easque potissimas adducimus rationes.

§. 6.

In V. Test. habemus I. expressam Conjugii ab ipso primo Paronympho institutionem, Gen. 2. vers. 18. Dixit enim Jehova; non bonum sc. est; i. e. ex stylo scripturæ & idiotismo linguae, pessimum est; pluribusque quam dici & credi potest, scatens incommodis (quicquid enim Hebræi volunt valde affirmare, per negationem contrarii efferunt, videriposunt loca Prov. 10. v. 2. c. 23. v. 13. Joh. 1. v. 20. & 3. v. 13. 16. 17.) esse hunc hominem **בָּנָה** Solum hebr. **לְבָנִי** soli sibi, creavit ergo fœminam & indidit in creatione utriusque sexui mutuam conjunctionis appetitionem, quæ in naturâ integra fuisset, sine vitio: nunc non est sublata inclinatio ad sexum alterum, quæ est **σοργὴ Φυσικὴ**, sed vagatur sine ordine, ideoque magis opus est conjugio ut coercentur. Quare sani Doctores omnes scribunt, Conjugio post lapsum primorum Parentum, non tantum procreationis causâ utendum esse, sed etiam, ut sit remedium errantium appetitionum: quod enim ante lapsum institutum ad officium, post lapsum cessit etiam in remedium.

§. 7.

Porro ab institutione ad mandatum progrediuntur, nam Lev. 21. vers. 13. Sacerdotibus non tantum usus consuetudinis conjugalis conceditur, sed textus

tus manifestè dicit. *Sacerdotes ducant uxorem*, non (quod alias in papatu fieri solet) scortum, vel concubinam, nec repudiatam, sed virginem: id quod etiam Ezechiel, describens formam novi templi tanquam ideam typicam Ecclesiæ N. Test. cap. 44. v. 22. repetiit; *Sacerdotes non viduam, aut repudiatam, sed virgines Israëlitici generis uxores ducant;* & ne quis cavillari possit; Sermonem ibi tantum degregariis, ad Ministerium nondum admissis Sacerdotibus esse, expresse de ipso Pontifice, seu Sacerdote magno, etiam postquam unctus & consecratus fuerat, textus loquitur.

§. 8.

Et ne quis ex Pontificiis in N. Test. hoc vel mutatum, vel abrogatum putaret, propterea, quia in veteri Sacerdotio erat successio secundum carnem; testimonia & argumenta hæc sequentia ex N. T. de-prompta, perspicue ostendunt, quod & hujus Seculi Ministris, uxores legitimas habere liceat.

§. 9.

Primum itaque argumentum desumimus ex I. Tim. 3. vers. 2. & Tit. 1. vers. 6. ibi enim Spiritus S. per Apostolum Paulum accurate describens virtutes, quas DEUS in Episcopo requirit, inter alias etiam recenset. *Episcopum oportere unius uxoris esse maritum*: ubi tamen notandum, *τὸ οπορτεῖται* non inferre simplicem & absolutam conjugii necessitatem, quasi non possit esse Episcopus, qui non sit maritus, sed eos, (qui peculiari continentiae dono instructi sunt) etiam extra conjugium vivere posse: quod dictum illud Christi, *non omnes capiunt hunc sermonem*, refere licet.

§. 10.

Sed ne quis forte excipiatur, Apostolum ibi per uxorem Ecclesiam intelligere, nimurum, Episcopus non pluribus, sed uni p̄fectus sit Ecclesiæ, nec transeat ab unâ Ecclesiâ ad aliam, sed alligatus sit uni Ecclesiæ, sicut vir uxori; *Resp.* manifestam esse textus depravationem; Paulus enim loquitur de tali uxore, ex qua Episcopus liberos suscepit; & cum ram domus, h. e. liberorum & familiae diserte Paulus distinguit à gubernatione Ecclesiæ.

§. 11.

Secundum argumentum fluit ex *Hebr 13. v. 4.*
ubi honorabile dicitur matrimonium in omnibus, sive inter quosvis, h. e. inter cujusvis ordinis homines, & thorū *immaculatus*, τίμιος γάμος εν πᾶσι, καὶ ἡ κόρη αὐλαῖται; ex quo loco tale formamus argumentum: Quicquid in omnibus honorabile, illud non est certo hominum generi, ad id idoneo, idemque legitimè expetenti, prohibendum. At conjugium, (*juxta Apostoli assertionem*) in omnibus est honorabile. E. illud non certo hominum generi ad id idoneo, idemque legitimè expetenti prohibendum.

§. 12.

Hæc expressa Scripturæ oracula non exhaustit exceptio ista Pontificia, quam Jesuitæ probant, videlicet: quod professio Monastica, & Sacerdotium impedian matrimonium legitimum; sed aperte, & ex diametro dictis illis Sacrae S. contradicit, & ex propositionibus completere universalibus, quæ non cum restrictione, sed cum ampliatione accipiendæ sunt, de omnibus, (qui donum perpetuæ continentiae non

non habent) particulares propositiones constituit : non est autem hoc interpretari, sed (sicut haec maxima est ex Papatus erroribus) evertit Scripturas, ubi contraria eis sententia assingitur.

Excipiunt hic Pontificii : Si Conjugia omnium sunt honorabilia, etiam Conjugia consanguineorum in primo & secundo gradu erunt honorabilia, & conjugia adolescentum injussu parentum contracta : sed nihil efficiunt : ibi enim dispar est ratio propter intercedentem divinam prohibitonem, quæ ex Levit. 18. & ex IV. Decalogi precepto est manifesta ; ostendant vero Pontificii in Conjugio Sacerdotum divinam prohibitionem, quod revera facere ac præstare nunquam poterunt.

Tertium sententiae nostræ argumentum de Conjugio Sacerdotum, ex ejusdem conjugii prohibitionis impietate ducimus : quæ 1. Tim. 4. vers. 3. his verbis habetur, fore nimis ut novissimis temporibus desciscant aliqui à fide, attendentes spiritibus deceptoribus ac doctrinis Dæmoniorum per hypocrisim prohibentium contrahere matrimonium. Syllogismus talis esto. Qui prohibent nuptias, illi doctrinam fovent Dæmoniorum ; Pontifici hoc faciunt, dum cogunt Sacerdotes, qui continere nequeunt, sese voto castitatis obstringere. Ergo Major ex dicto allegato satis superque elucet. Minorem liquidæ veritatis esse, Pontificios nimis conjugium prohibere, tam illorum concilia, quam ipsa experientia testatur.

Effugium tamen querunt Pontificii : quod

non absolute, nec omnibus nuptias prohibeant, & matrimonio interdicant, sed iis tantum, qui se votu castitatis obstrinxerunt.

§. 16.

Verum haec distinctio nullo nititur Sacrarum literarum fundamento; quia 1. nullum mandatum, nullum probatum exemplum, neque etiam divinum promissum de voto cœlibatus afferri potest; quia 2. Paulus simpliciter, sine distinctione voti istius loquitur, de iis, qui matrimonio interdicunt iis, quibus contrahere nuptias licet; quia 3. è S. literis nusquam probare possunt, quod homini libero, qui dono continentiae non est peculiariter ornatus, liceat sibi matrimonio interdicere; quia 4. ex S. literis edocere nequeunt, quod, qui dono continentiae non sunt prædicti, iis liceat contra præceptum Apostoli: *Melius est nubere, quam uriri;* se-
se, ut perpetuo urantur, voto, cui satisfacere nequeunt, obstringere, & facultatem matrimonii sibi adimere.

§. 17.

Possemus adhuc plura contra votum istud Pontificiorum solenne afferre, sed cum (brevitatis studio) jam non sit nostri instituti, totam de isto materiam pertractare, remittimus benevolum Le-
ctorum ad DD. Hülsem. qui in Breviar. p. m. 749. seqq.
prolixè & non minus accurate hac de re disputavit.

§. 18.

Porro ad illa etiam verba, quæ in textu alle-
gato habentur ἐν ὑπέροις Καιροῖς excipere conantur
adversarii, nominatim Costerus, illa nimirum

ad

ad tempora ætati Apostolorum vicina tantum referri.

§. 19.

Sed quam ridiculum & insolsum illud sit, nemo non videt; quasi quod illis temporibus interdictum & prohibitum, proque doctrinâ Dæmoniorum agnatum & proclamatum, posterioribus seculis prohibere liberum, licitum, sanctumque fuerit: quare nullo modo concluditur; prohibere nuptias tempore Apostolorum, & proximè sequentibus seculis doctrina fuit Dæmoniorum: ergo posterioribus seculis, eadem prohibitio nuptiarum, non est doctrina Dæmoniorum.

§. 20.

Ulterius hunc Paulilocom ad veteres illos hæreticos torquent Papistæ, vid: ad *Marcionitas & Manicheos*, qui nuptias in universum damnarint, ut quiddam malum & immundum. Id vero re ipsâ sentire etiam Pontificios ex decretis illorum satis liquet, quod & infra prolixius demonstrabimus: quare ad ipsos etiam Pontificios & horum Patronos Jesuitas locus Pauli accommodandus est, quia Apostolus doctrinam non primis saltem temporibus inservientem, sed perpetuam tradere voluit.

§. 21.

Deinde non de Personis magis, quam de re ipsâ loquitur Apostolus, quæ, ubicunque similis est, eandem damnationem meretur, quicunque illi sint, qui sic doceant: præterea verba Pauli disertè eos perstringunt, qui prohibent conjugium, sive in universum, sive in certo hominum ordine: ut, Pontifices Romani interdicunt mancipiis suis nuptias:

Sic vero & *Manichai*, non quidem in plebe, sed in Electis suis, majorem Sanctitatem & religionem profidentibus, nuptias improbabant.

§. 22.

Quartum argumentum proprieloquendo non nostrorum est, sed Pontificiorum; quando nim. Conjugium pro *Sacramento* vendicant. Jam vero, si (*ex mente Pontificiorum*) matrimonium est *Sacramentum*: Sacraenta autem in usum non modo Laicorum, sed etiam Clericorum instituta: Certe non peccant Clerici, quando *Sacramento* matrimonii utuntur; itaque Pontificiis maritatis hoc argumentum defendendum relinquimus.

§. 23.

Porro ut sententia nostra eò firmior reddatur fundamenta illa immota, *ex Epistola Ulrici Episcopi cuiusdam Augustani ad Nicolaum Papam scripta*, conferemus; retentis ipsis Ulrici verbis. Postquam igitur Nicolaus decretum fecerat, nulli unquam Clericorum, exceptis Lectoribus & Cantoribus, licentiam permittendam esse ineundi matrimonium: & decretum illud ad Germanicas etiam Ecclesias misserat, atque executionem ejus Episcopis mandaverat, Huldericus non tantum recusavit hoc facere, sed ostendit, quibus argumentis Sacerdotes Germaniae conjugium suum defenderint.

§. 24.

Quia scil. Primo in *Vet. Test. Dominus Sacerdos Conjugium constituit.* 2. Non legitur hoc in *Nov. Test.* interdixisse. 3. Christus & Paulus affirmant, non omnes posse capere consilium continentiae. 4. Paulus dicit, se non habere preceptum Domini de Cœlibatu.

tu. 5. Paulus exp̄ssē dicit. Ep̄scopi & Diaconi s̄nt
 unius uxoris viri. 6. Paulus sine exceptione dicit pro-
 pter fornicationem unusquisque habeat suam uxorem,
 item, melius est nubere, quam ur̄i. 7. Citat Canonem
 Apostolorum; nec Clericus uxorem propriam sub ob-
 tentu religionis abjiciat. 8. Citat decretum Sylvestri,
 quod statuit, uxorem Diaconi à Sacerdote benedicendam
 esse; quod decretum Pontificii in suis Consiliorum tomis,
 sicut alia quādam expunxerunt. 9. Allegat regulam Cle-
 ricorum quā extat dīst. 23. Clericus sit pudicus, aut certe
 unius matrimonii vinculo fēderatus. 10. Quia Nicena
 Synodus Sacerdotibus liberum permisit. 11. Paulus di-
 cit; alligatus es uxori, noli quārere solutionem: nam
 & qui uxores habent, possunt esse, tanquam non haben-
 tes: & qui nubunt, possunt in Domino nubere, h. e. si-
 cut ipse explicat, in contrahendo matrimonio nihil,
 quod Dominus prohibeat, attentare. 12. Dicit, prece-
 ptum Cēlibatus Sacerdotum esse onerosum & importabi-
 le, contra Evangelicam institutionem, & S. Spiritus di-
 cationem, contrarium tam Vetus. quam Nov. Test. Chri-
 stius enim dicit, qui potest capere capiat: isti vero di-
 cunt: qui non potest capere, feriatur anathemate: i-
 tem dicit esse morbum, imo pestilentiam, pravitatem
 intentionis, fatuam & turpem suggestionem; doctri-
 nam Pharisaicam, perniciosum hæresis decretum: imo hæ-
 resin, quam Cæci Duces cœcorum in Ecclesiam DEI in-
 troducunt, manipulum zizaniae, & commentum totius
 insanie, imo esse Spiritus illos erroris, & doctrinas Dæ-
 monorum, prohibentium nubere. 13. Fructum Cœliba-
 tus Pontificii admodum graphicè depingit, & allegat
 sententiam Augstini: Nullum tam grave facinus, quin
 admittendum sit, ut devitetur pejus. Multi vero af-
 senta-

sentatores, hominibus, non DEO, pro falsâ specie continentiae placere volentes, graviora committunt: Patrum scil. uxores subagitant, masculorum ac pecudum amplexus non abhorrent, in quovis Sanctissimo ordine constituti, alienis uxoribus non dubitant abutii. Cumque quidam Episcopi & Archidiaconi, ita præcipites sint in libidinem, ut neque adulteria, neque incestus, neque masculorum (propter pudor,) turpisimos amplexus sciant abhorrire; tamen casta Clericorum conjugia dicunt sibi fætere, & ab iis jubent & cogunt Clericos abstinere; & dicunt, honestius esse pluribus occultè implicari, quam aperè in hominum vultu & conscientiâ, cum una ligari. Sed ve vobis Pharisei, qui omnia facitis propter homines: Item Clerici, dum licita unius mulieris consortia (Pharisaico furore devicti) relinquere coguntur fornicatores & adulteri, & aliarum pravitatum turpisimi ministri efficiuntur: Et quod flendo cernimus, omnes in supra dictis seaviunt sceleribus. Inde tantum Ecclesia DEI scandalam, tantum Clerus despectum patitur. Ne igitur Ecclesia, unica Domina Sunamitis, adulterinis diutius usamritis, regale Sacerdotium, per irrecuperabile à suo sponso Christo avellatur divortium, extirpanda est Pharisæica illa doctrina ab Ovili DEI. Hæc omnia sunt Hulderici verba.

§. 25.

His itaque immotis fundamentis subjungemus etiam Exempla Sacerdotum conjugatorum tam V. quam N. T.

§. 26.

Nam ante diluvium Enoch, qui vitam cum DEO egisse scribitur, filios & filias ex coniuge suâ genuisse constat. Et Noah & Loth, præcones justitiae uxores

res habuerunt & liberos; quemadmodum *Moses* & *Samuel* uxores duxerunt, enutriti in tabernaculo. Post eos constat & Prophetarum nonnullos habuisse conjuges suas, inter quos *Ezechiel* uxoris suæ expressam mentionem facit *cap. 24.* Tam autem non fuit probro *Sanctissimo* & præstantissimo Spiritus S. organo uxor, dum Ecclesie ministrans, Doctoris officio fungeretur, ut non sit veritus. etiam libro suo aliquid de tempore mortis ejus inserere.

§. 27.

In N. autem T. nemo ignorat *Petri* *Socrum*, *Matth. 8. v. 14.* & *Philippi* *Evangelistæ* quatuor filias. *Astor. 21. v. 9.* Narrant etiam Scriptores Ecclesiastici, Petrum uxori suæ præstò adfuisse, cum ad mortem pro Christo raperetur, eamq; consolatione confirmasse, cum diceret: *Memento tu mea Domini*; &, istæ sunt *Sanctorum* nuptiæ. Denique Apostolos plerosque maritos fuisse, testatur *Ambrosius* in *2. Cor. c. 11.*

§. 28.

Sed jam ad antiquitatem, Apostolorum temporibus proximam, veniamus, cuius traditionibus plus honoris deferunt Papistæ, quam ipsis Scripturis Sacris.

§. 29.

Ignatius enim (qui *Policarpo* *Johannis* *Evangelistæ* auditori *τοῦ χρόνου* fuisse perhibetur in *Epist. ad Philadel.* sic inquit. *Gratulator vobis virgines sanctimoniam*; ut *Heliae*, *Josuae*, *Melchisedech*, *Elisai*, *Jeremie*, *Johannis*, *Thymothei*, *Titi*, *Evodii*, *Clementis*, qui cælibes vixerunt: & mox addit: *Horum facta à me mentio est, non quo vituperatos velim reliquos Santos, qui nuptiis copulati fuerunt: Opto enim DEO dignius*

*dignius in ipsorum vestigiis inveniri in Regno DEI, ut
Abrahāmi, Isaaci, Jacobi, Josephi, Esaiae, & aliorum
Prophetarum, item ut Petri, & aliorum Apostolorum,
qui in consuetudine conjugali vixerunt.*

§. 30.

Quod si exempla piorum Episcoporum requi-
rantur ; Hilarius celebris Ecclesiae Pictaviensis in
Gallia Episcopus conjugatus fuit, ut ex ipsius ad A-
pram filiam missa Epistola colligitur : & testis est
Mantuanus Poëta Pontificius, cuius hi versus sunt.

Non nocuit tibi progenies, non obſtitit uxor.

Legitimo conjunctathoro: non horruit illa

Tempeſtate DEUS, thalamos, cunabula, tadas.

Idem legimus etiam in historiis de Basili & Na-
zianzeni Patribus de Nissenō fratre Basili , de Spi-
ridione, de quo illud confirmat historia, cum uxo-
rem & liberos haberet, non tamen propterea fuisse
in divinarum rerum exercitatione aliis deteriorem.
Sozom. lib. 1. cap. 11. Nazianzenus vero etiam in lau-
de hoc ponit, quod Pater suus in ipso Episcopatu-
uxoratus fuerit; de quo & Mantuanus inquit:

Praſule Patre ſatus, nam tunc id jura finebant.

Paſtorale pedum geſſit poſt funera patris.

Et de Nissenō Episcopo fratre Basili M. scribit Ni-
cephorus l.1.c.19. *Quamvis is Episcopus Conjugem habe-
ret, tamen rebus aliis fratri minimè ceſſit.*

§. 31.

Multa denique & ferè innumera testimonia
& exempla adduci possent, quæ ostendunt contra-
ctionem matrimonii esse antiquissimam ; hanc le-
gem verò de Cœlibatu, quæ à Pontificiis hodie de-
fenditur, admodum recentem esse ; sed ne proli-
xiores,

xiores, quam instituti ratiore requirit, esse videamur, hæc modò allata nobis sufficient; quæ omnino persuadent, ratione ineundi matrimonii, secundum ordinem divinitus institutum, planè nullum esse discrimen inter homines Christianos, quos natura ad conjugium aptos reddidit, sive Sacerdotalibus officiis consecrati sint, sive Politica munera gerant, sive vitam privatam degant; sed in omnibus illis conjugium esse honorabile; quâ de re hunc proponimus syllogismum.

§. 32.

Quicunque vitæ status (α) ab ipso creatore DEO universo hominum generi institutus & commendatus est. (β) & exornatus multis modis & benedictus. (γ) ad quem ipsa natura homines format. (δ) & in quo piè & sanctè vixerunt multi viri DEI, Patriarchæ, Prophetæ, Evangelistæ & Apostoli. (ϵ) quem etiam in N. T. singulariter approbat & confirmavit multis rationibus ipse Christus Redemptor noster. (ζ) itemque S. Apostoli: Ab eo vitæ statu nemo hominum, quem idoneum ad illum DEVS fecit, arceri sive repellere debet: Conjugium Christianum est talis vitæ status &c. Ergo, à Conjugio Christiano nemo hominum, quem idoneum ad illud DEVS fecit, arceri sive repellere debet.

§. 33.

Affumptionem operosè non probabimus, quam existimamus nisi universaliter consensu omnium verè piorum hominum, qui de conjugio ex ipso verbo DEI judicare consueverunt.

§. 34.

Pontificiis verbis jam aliter incedunt, & loco legendi

gitimi & à DÉO ordinati conjugii, grave istud cœlibatūs votum suis Clericis imponere conantur, contendentes, illud non solum matrimonio contrahendo insigni esse obstatu, sed etiam pro causa dirimente matrimonium contractum, esse habendum; quam sententiam in *Concil. Trid. Sess. 8. Can. IX.* sub anathematis fulmine credendam proposuerunt: Verba sic habent.

§. 35.

Si quis dixerit: Clericos, in sacris ordinibus constitutas, vel regulares, castitatem solenniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, & oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium: posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt, se castitatis, (etiam si eam voverint) habere dominum; Anathema sit; cum DÉLIS id recte potentibus, non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

§. 36.

Argumenta, quibus Pontificii hanc sententiam firmare nituntur; partim ex quibusdam scripturæ dictis, in alienum sensum detortis, partim ex rationibus stamineis emergunt, quæ tamen evicationem haud præstant: Videbimus unum atque alterum.

§. 37.

Ex V. T. adducunt i. illud Levit. 15. vers. 16. Emisso seminis immundum facit.

§. 38.

Resp. Textum ibi non de legitimâ consuetudine conjugali, sed diserte & expresse de aliis casibus

sibus γοροφόσιας loqui, ut totus orationis contextus ibi ostendit.

Albam in Iust. Hol. lib. 9. §. 39.

Alter locus, quo ntuntur, (sive potius abutuntur) Pontificii, habetur. *I. Reg. 21. vers. 4. & 5.* ubi noluit Abimelech Sacerdos dare Davidi propositionis panes comedendos, nisi prius intellexisset, eum ab uxore aliquandiu abstinuisse ex quo colligunt, usum legitimi conjugii adferte aliquam contaminationem, quæ à rebus divinis cojugatos avocat.

Albam in Iust. Hol. lib. 9. §. 40.

Resp. Variæ rationes contaminationis à mulieribus traduntur in lege Mosi, ut in puerperio, & aliis casibus: nusquam autem lex dicit, usum legitimi conjugii, reddisse hominem immundum. Nam & ipsi Sacerdotes in V. T. (qui singulis diebus mane ac vesperi jubeantur Domino offerre sacrificium, *Exod. 29. v. 38.*) quia erant conjugati, & liberos generabant, *Num. 28. v. 3.* non potuissent panes propositionis manducare.

Albam in Iust. Hol. lib. 9. §. 41.

Porro in Nov. Test. sibi inservire putant locum. *I. Cor. 7. vers. 28. 32. & 35.* in quo etiam potissimum victoriæ partem collocant, quando nim. Paulus varias causas recenset, quod cœlibatus conjugio sit præferendus, nimirum quia I. *Conjugati afflictionem in carne sint habituri:* *juxta vers. 28.*

Albam in Iust. Hol. lib. 9. §. 42.

Resp. I. disting. inter vitia Personarum & statuum, multa enim in Personis sœpius vitia inveniuntur, quæ tamen propterea Statibus, divinitus ordinatis, imputari nequeunt.

§. 43.

Quia II. Conjuges cor suum, quod DEI solius esse debebat, in varias mundi solicitudines distracti sunt juxta vers. 32. *Volo vos sine solicitudine esse: qui sine uxore est solicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat DEO: qui autem cum uxore est, solicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori & divisor est.*

§. 44.

Ref. 1. Apostolum præscribere conjugatis, quæ sunt Domini, & affirmat, conjugatos posse curare ea quæ sunt Domini. 1. Cor. 14. 1. Tim. 2. vers. 9. 10. 11. & 12. 1. Petr. 3. Sicut etiam exempla scripturæ probant, *Abrahe, Saræ, Elisabeth, Zacharie &c.* è contra multas viduas Paulus dicit nimirum curare ea, quæ sunt mundi, & viventes esse mortuas. 1. Tim. 5. vers. 6. 2. Apostolus non absolutè loquitur, sed comparè, respectu temporum & conjugum illorum, ubi propter disparem statum conjugum & religionum, atque frequentiam persecutionum, multæ difficultates & solicitudines maritis imponebantur. 3. Minimè appareat, quomodo juxta Papicolas matrimonium impedit, aut impedire possit, curam eorum, quæ sunt Domini, cum secundum eos matrimonium sit sacramentum: jam, qui sacramentis utitur, is curat ea, quæ sunt Domini. 4. Distinctio inter jus & factum; Paulus loquitur de facto, quid videlicet: communiter ab hominibus fiat; non autem de jure, quid juxta DEI voluntatem ab iis fieri debeat.

§. 45.

Quia III. Juxta vers. 35. In Cælibatu longè melior

melior datur occasio sine impedimento serviendi Domino.

§. 46.

Resp. I. Distingu. inter *Cælibatum Apostolicum heroicum, & Papisticum fictitiam*: de suo cœlibatu loquitur Apostolus: non vero de Pontificiorum. *Resp.* II. Distingu. inter tempora prima & novissima: Primitis temporibus, propter universalem Evangelii prædicationem, omnino matrimonium impedimenta ministerio ferebat; sed hodiè, quando cùratis Ecclesiis ministri præsunt, impedimenta talia locum invenire nequeunt. *Resp.* III. Conjugium est status divinitus ordinatus: jam, qui vivit in conjugio, vel ordine divino, is è ratione DEO dicitur adhærere.

§. 47.

Denique subsidium desperatæ causæ querunt in loco (quem tamen miserè corrumpunt) *Apocal.* 14. vers. 3. & 4. *Cantant quasi canticum novum, quod nemo poterat discere.* - *Hi sunt qui cum mulieribus non sunt conquinati: Virgines enim sunt.* - *Hi sequuntur agnum, quocunque ierit, sine macula enim sunt ante thronum DEI.*

§. 48.

Resp. Annon hoc est Conjugium vocare immundum? Impurum? Non sanctum? Nam si cœlebs est, qui non est coinqinatus cum mulieribus, & cœlebs hic opponitur conjugato, quod utrumque sentiunt adversarii: Ergo, conjugatus est, qui coinqinatur cum mulieribus: quicquid enim de oppositorum uno, qua opponuntur, negatur, affirmandum est de altero, ex regula Logicorum: judi-

judicent jam piæ mentes , quo honore exorcent Pontificii honestissimum matrimonium , quod à D E O , sanctissimo Numine institutum , describi illud affirmantes ex coïnquisitione cùm mulieribus . Sed cæterum sciant , sententiam istius loci generalem esse , & pertinere ad omnes fideles , sicut Matth . 25 . v . 1 . Regnum Cælorum comparatur virginibus & Psal . 44 . v . 15 . Adducentur Regi virginis : sicut in Prophetis Ecclesia vocatur virgo , filia Sion Esa . 37 . vers . 22 . cap . 47 . vers . 1 . Virgo Israel , Amos 5 . vers . 2 . Insuper locutio ibi est metaphorica , & loquitur textus de idolatria , quam Spiritus S . per adulteria & fornicationes depingere solet in scripturâ : quemadmodum & Christus Phariseos vocat generationem adulteram : & præcipue hoc in loco etiam de scortatione Babylonica sermo est .

§. 49.

Hæc jam sunt præcipua Pontificiorum pro stabiliendo cœlibatu argumenta , quibus refutatis , reliqua , quotquot objicere solent , per se corruunt .

§. 50.

Vela itaque contrahimus ac D E O Triuni humiles & devotas gratias agimus pro præstítâ . Spiritus S . gratia , atque ex intimis rogamus , ut ille Ecclesiæ Sponsus piis conjugibus adsit , & ad cœlestes nuptias nos omnes olim transferat .

COROLLARIA.

I. Baldus & Wernherus Episcopi
quon-

quondam Argentoratenses, contradicentes coactitio Clericorum cælibatui inter confessores veritatis referendi sunt.

II. Vitia, sive viris, sive fæminis adharentia, & pericula inde metuenda, non sunt sufficiens ratio interdicendi matrimonio Clerum, & Monachos vel Moniales.

Mōvā τῷ Θεῷ δόξα.

Ad Clerum

Impuro cælibatui mancipatum :

URERIS? uxorem ducas vel Clericus; ignis desinet, & castâ mente quietus eris.

Vota nihil, nihil ulla precum vel longa valebit fabula, si contrâ, quam jubet ordo, facis, ordo DEI, qui novit opus, quodcunque peregit, ipse suum; nec opem fert, nisi quando cupit; Nec cupit ille, nisi verbo quam ferre salutem promisit, nec agit mira, sed ordo placet; Ordo quisille? rogas; dîcam, sunt fœdera casti conjugii: nullos excipit inde DEVS.

Gratulor ergo tuis conatibus, optime Balzi, dum Tibi, qui merito, perplacet ordo DEI.

Exercitii Præses.

Augustana Tibi cura est Confessio, , Balz i,
discere namq; studes, quæ docet illa piæ.
Quos illa errores rejicit, rejicis & Tu:
Et meritò : specimen quod probat hocce Tuum.
gratul. f.

Sebastianus Schmidt D.

Pereximio ac Præstantissimo Dno. Authori.

Fœdera sacra tori nulli fugienda, Beati
Lutheri docuit mens calamusque piè,
Nam sic sancta docent divini oracula verbi,
Exemplis sancti sic docuere suis;
Fœdera sacra tori toti fugienda cohorti
Sacræ, Pontificis Sanctio dira juvet,
Sanctio, Scripturæ nullo fundamine nixa,
Sed nata è Latii prætruce velle Jovis.
Is rectè, vesanè hæc; quod scriptio præsens
Prædocti B a l z i, docta solersq; probat,
Cujus laudandi, quam præmia digna, laboris,
Sis accepturus, nullus, A M I C E , pave.

hac amicitia & boni omnius c. scripsit.

Johannes Morstatt
SS. Theol. Stud.

Erlarvte Höllen-Bruet: wie darfstu dich verbieten/
Dass selbst der grosse Gott mit Ernst gebotten hatt/
Nein deine Phantasie behält hier keine statt/
Weil selbst die Heiligen sind zu der Eh geschritten.
Sieh diese Schriften an / so musstu doch gestehen
Wie falsch dein trüber Wahn und die Erfindung sey/
Und wie dieselbige nicht sonder Ladel frey /
Weswe-

Weswegen solcher muß gleich einem Dunst vergehen,
Fahr fort/ gleich wie du schon hast löblich angefangen/
Beweis dem Vatterland die angebohrne Pflicht/
So wird dein hoher Ruhm gleich wie der Sonnen-Licke/
Wiß an der Sternen-Zach mit grossen Freuden prangen,
Dieses sexte eilends und mit flüchtiger Feder
Seinem werthen Freunde
zu Ehren

Christian Ludovici,
Budissa-Lusatus.

Ordinis est audax contemptor Numine sancti,
qui studet heroos æquiparare animos,
occultans Venerem, dum spernit conjugis usum;
lascivo interea turpiter igne calet.
Papicola, Balzi, doctè hoc de cœlibe monstras,
sacra sacerdotum connubia esse probans.
Perge sequi fausto Patris vestigia gressu,
Præclaris ausis gratulor hisce tuus.

gratulabund. f.

Michael Færtsch,
Wertheim.Franc.

E Gregios ausus laudo, his insiste micabis
olim inter Claros, ut nova stella Viros.
Hec voti sit summa mei, Doctissime BALZI!
quod velit esse ratum, gratia Diva VALE.

Gratulationis ergo paucula hæc
posuit tuus

J. J. Bakendorff/ Durlacensis
L. L. Stud.

Apicosas, Baltzi, dum scripto ritè refutas,
quod tribuant tantas conjugio maculas,
& fortis tentas cathedram descendere doctam,
ut maneant vero præmia, corde precor.

*In sincera amicitie rex junctor
apposuit*

*Joh. Eckhardus, SS. Theol.
studiosus.*

F I N I S.

